

ЗВЕРНЕННЯ

Верховної Ради України

до урядів та парламентів іноземних держав, міжнародних організацій та парламентських асамблей щодо вшанування пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу та консолідації зусиль міжнародної спільноти для реагування на порушення прав і свобод людини російською федерацією на тимчасово окупованій території України

Підтверджуючи повагу до Статуту Організації Об'єднаних Націй, Загальної декларації прав людини 1948 року, Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 року, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року, Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 року, Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин 1995 року, Декларації Організації Об'єднаних Націй про права корінних народів 2007 року,

керуючись Конституцією України, Законом України "Про корінні народи України", Постановою Верховної Ради України "Про визнання геноциду кримськотатарського народу" від 12 листопада 2015 року № 792-VIII, Постановою Верховної Ради України "Про Заяву Верховної Ради України щодо гарантій прав кримськотатарського народу у складі Української Держави" від 20 березня 2014 року № 1140-VII, Указом Президента України №293/2026 «Про деякі питання забезпечення прав кримськотатарського народу» від 2 квітня 2026 року,

нагадуючи про Постанову Верховної Ради України "Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОЧЕС, урядів і парламентів держав світу щодо вшанування жертв геноциду кримськотатарського народу та засудження порушень російською федерацією як державою-агресором прав і свобод кримськотатарського народу" від 2 червня 2020 року № 639-IX, Постанову Верховної Ради України "Про звернення Верховної Ради України до урядів та парламентів іноземних держав, міжнародних організацій та парламентських асамблей щодо вшанування пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу та консолідації зусиль для припинення порушення прав і свобод кримськотатарського народу російською федерацією" від 14 травня 2025 року № 4432-IX,

грунтуючись на невизнанні спроби незаконної анексії російською федерацією частини території України, зокрема Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, що є порушенням суверенітету, незалежності і територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного кордону,

включаючи територіальне море, а також міжнародно-протиправним діянням та серйозною загрозою для всієї архітектури міжнародної безпеки і правопорядку,

вітаючи прийняття рішень Європейського Суду з прав людини в справах "Україна проти рф (щодо Криму)" від 25 червня 2024 року, "Бекіров та інші проти рф" (70557/14)" від 20 січня 2026 року, а також рішення Комітету ООН з прав людини в справі "Брацило та інші проти рф" (3022/2017)" від 23 травня 2024 року, якими було підтверджено суверенітет України над тимчасово окупованим Кримським півостровом, визнано протиправним застосування російського законодавства в Криму та дискримінаційне переслідування кримських татар за спротив окупаційному російському режиму,

наголошуючи, що умовою для відновлення всеохоплюючого, справедливого та сталого миру для України є відновлення її територіальної цілісності в міжнародно визнаного кордону, включаючи територіальне море, що передбачає деокупацію Кримського півострова;

закликаючи посилити у цьому зв'язку тиск на російську федерацію задля виконання рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи прийнятих на 1521-й зустрічі протягом 4-6 березня 2025 року (CM/Notes/1521/H46-29) з метою припинення порушень прав людини, виявлених Європейським Судом з прав людини в справі «Україна проти рф (щодо Криму)» від 25 червня 2024 року, зокрема негайно звільнити всіх українських політичних в'язнів та незаконно утримуваних військовослужбовців та цивільних осіб, припинити будь-які дискримінаційні практики щодо громадян України на території Кримського півострова, у тому числі переслідування кримських татар за етнічною ознакою,

нагадуючи, що з 2014 року громадяни України, у тому числі представники кримськотатарського народу, стають жертвами міжнародних злочинів представників окупаційної адміністрації російської федерації в тимчасово окупованому Криму, які Офіс прокурора Міжнародного кримінального суду ще в 2020 році попередньо кваліфікував як воєнні злочини та злочини проти людяності відповідно до положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду (зокрема, умисні вбивства, катування, насильницькі зникнення, свавільне позбавлення свободи, незаконна депортація ув'язнених на територію російської федерації, примушування до служби в збройних силах російської федерації, привласнення об'єктів приватної власності та культурних цінностей, дискримінаційне переслідування з політичних мотивів),

звертаючи увагу на пункт 11 Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 2621 від 1 жовтня 2025 року, якою підкреслюються умисні дії російської федерації, спрямовані на зміну демографічного складу населення території України, тимчасово окупованої російською федерацією, зокрема Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, шляхом витіснення громадян України та масового переміщення цивільного населення держави-

агресора на зазначену територію України, як елемент спланованої політики колонізації, що відповідно до статті 8(2)(b)(viii) Римського статуту Міжнародного кримінального суду становить військовий злочин,

наголошуючи на необхідності твердої та непохитної підтримки зусиль Міжнародного кримінального суду, спрямованих на притягнення до відповідальності представників російської федерації, винних у скоєнні військових та інших злочинів в Україні та проти нашої держави, у тому числі вчинених в тимчасово окупованому Криму з 2014 року, зокрема вже попередньо ідентифікованих Офісом прокурора Міжнародного кримінального суду в 2020 році,

з прагненням до справедливого покарання для винних у розв'язуванні агресивної війни проти України, відзначаючи підписання 25 червня 2025 року Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України, а також рішення Комітету міністрів Ради Європи від 15 травня 2026 року про започаткування Розширеної часткової угоди про Керівний комітет Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України,

акцентуючи увагу на необхідності забезпечити відшкодування шкоди постраждалим від російської збройної агресії проти України та злочинів, які її супроводжували починаючи з 2014 року, у тому числі представникам кримськотатарського народу від порушень в тимчасово окупованому Криму, встановлених Європейським Судом з прав людини та попередньо ідентифікованих Офісом прокурора Міжнародного кримінального суду,

наголошуючи на необхідності реагування на заклик Парламентської Асамблеї Ради Європи згідно із п. 17.3. Резолюції № 2606 від 24 червня 2025 року долучитися до відповідного перемовного процесу задля розширення мандату Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України, та Міжнародної компенсаційної комісії для України, як перших двох елементів міжнародного компенсаційного механізму для України, з метою належного забезпечення відшкодування збитків, втрат або шкоди, завданих міжнародно-протиправними діями російської федерації не лише з початку повномасштабного російського військового вторгнення в Україну (з 24 лютого 2022 року), а з початку збройної агресії російської федерації проти України (з 19 лютого 2014 року),

підкреслюючи висновки Європейського Суду з прав людини в рішенні по справі "Україна та Нідерланди проти РФ" від 9 липня 2025 року, що неспровоковане, повномасштабне, військове вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року, яке є продовженням триваючої агресивної війни російської федерації проти України з 19 лютого 2014 року, ставить за мету знищення України як незалежної суверенної держави та підпорядкування

українців та кримських татар, які продовжують перебувати на території Автономної Республіки Крим, російському контролю та впливу, а російські територіальні амбіції не обмежуються лише територією України,

беручи до уваги рішення Міжнародного Суду ООН від 31 січня 2024 року у справі щодо застосування Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму та Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (Україна проти Російської Федерації), в якому Суд, аналізуючи невиконання Російською Федерацією Наказу про застосування тимчасових заходів від 19 квітня 2017 року, дійшов висновку, що збереження Російською Федерацією заборони діяльності Меджлісу є порушенням зазначеного Наказу Міжнародного Суду ООН;

засуджуючи окупаційний правовий режим, який інституціоналізує переслідування українців як “іноземців” на власній землі або, внаслідок примусової паспортизації всупереч нормам міжнародного гуманітарного права, розглядає їх як “громадян російської федерації”, на яких протиправно покладаються обов’язки лояльності до окупаційного режиму під загрозою адміністративної та кримінальної відповідальності,

у зв’язку із цим наголошуючи, що повна деокупація території України, тимчасово окупованої російською федерацією, є необхідною умовою для відновлення та збереження прав Українського народу та корінних народів України, у тому числі кримськотатарського народу, реалізація прав яким відповідно до Декларації Організації Об’єднаних Націй про права корінних народів 2007 року та Закону України “Про корінні народи України” нерозривно пов’язана з його історичною Батьківщиною – Кримом, який є невід’ємною частиною території України,

звертаючи увагу на вкрай складні умови, в яких кримськотатарський народ понад 12 років перебуває під російською окупацією, зазнаючи систематичних репресій та водночас зберігаючи прагнення до вигнання російських окупантів з території Криму й забезпечення своїх прав на рідній землі, що можливо лише за умови відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного кордону, включаючи територіальне море,

підкреслюючи, що вступ України до Європейського Союзу, її інтеграція до міжнародних безпекових форматів є стратегічно важливим елементом повоєнного відновлення Кримського півострова, що створює основи для забезпечення безпеки та ефективної протидії агресивній політиці російської федерації, а також має супроводжуватись спільною роботою над проектами з відновлення деокупованої території України,

пам'ятаючи трагічні наслідки протиправних та геноцидних дій комуністичного тоталітарного режиму, яким 18 травня 1944 року було прийнято рішення про депортацію кримськотатарського народу з Криму, в ході якої кримськотатарський народ зазнав жахливих втрат,

підкреслюючи прагнення комуністичного тоталітарного режиму до знищення історичної пам'яті про кримськотатарський народ після його депортації, зокрема шляхом масового перейменування сотень топонімів Кримського півострова, пов'язаних із кримськотатарською історичною та культурною спадщиною, та відзначаючи важливість відновлення історичної топонімії Кримського півострова,

висловлюючи вдячність за ухвалення парламентами Королівства Нідерландів, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Канади, Республіки Польща, Естонської Республіки та Чеської Республіки рішень про визнання депортації кримськотатарського народу з Криму в 1944 році актом геноциду,

підтверджуючи невід'ємні права кримськотатарського народу на вільне здійснення свого політичного, економічного, соціального і культурного розвитку у складі України, незважаючи на переслідування з боку комуністичного тоталітарного режиму, триваючу з 2014 року окупацію Кримського півострова та систематичні репресії з боку російської окупаційної адміністрації

беручи до уваги в цьому контексті Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2026 р. № 303-р, яким за Меджлісом кримськотатарського народу було закріплено правовий статус представницького органу кримськотатарського народу, що відкриває шлях для реалізації відповідних прав згідно із Законом України "Про корінні народи України",

підкреслюючи непохитність державної політики України, спрямованої на захист прав громадян України зокрема шляхом реалізації гарантій, передбачених Законом України "Про корінні народи України", та її подальшого розвитку на засадах української державності, історичної пам'яті й поваги до прав та спадщини корінних народів України, у тому числі кримськотатарського народу ,

у зв'язку із вшануванням Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу та віддаючи шану представникам кримськотатарського народу, які постраждали у боротьбі з російськими окупантами,

Верховна Рада України закликає уряди та парламенти іноземних держав, міжнародні організації та парламентські асамблеї:

долучитися 18 травня до вшанування пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу і доєднатися до держав, які своїми рішеннями визнали депортацію кримських татар з Криму в 1944 році актом геноциду кримськотатарського народу;

дотримуватися політики невизнання незаконної спроби анексії російською федерацією частини території України, у тому числі території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, та необхідності їх якнайшвидшої деокупації як передумови для завершення російської агресії проти України та відновлення всеохоплюючого, справедливого та сталого миру для України, який в свою чергу є необхідною умовою для забезпечення та повноцінної реалізації прав кримськотатарського народу у складі України;

засудити протиправне визнання російською федерацією представницького органу кримськотатарського народу - Меджлісу кримськотатарського народу екстремістською організацією і заборону його діяльності на тимчасово окупованій території України, в тому числі в Криму, а також вжити політико-дипломатичних зусиль, спрямованих на посилення міжнародного тиску на російську федерацію з метою скасування такої нелегітимної заборони та запобігання вчиненню подальших протиправних дій;

вжити заходів дипломатично-правового тиску на російську федерацію для забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини в справах "Україна проти рф (щодо Криму)" від 25 червня 2024 року, "Україна та Нідерланди проти рф" від 9 липня 2025 року, "Бекіров та інші проти рф" (70557/14) від 20 січня 2026 року, рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи прийнятих на 1521-й зустрічі 4-6 березня 2025 року (CM/Notes/1521/H46-29), рішення Комітету ООН з прав людини в справі "Брацило та інші проти рф" (3022/2017) від 23 травня 2024 року та інших майбутніх рішень міжнародних судових і квазісудових інституцій з метою припинення порушень прав людини на території України, тимчасово окупованій російською федерацією, звільнення всіх українських політичних в'язнів та незаконно утримуваних окупантами цивільних осіб, у тому числі представників кримськотатарського народу, та відшкодування завданої ним фізичної, моральної та іншої шкоди, визначивши, що повне виконання зазначених рішень є невід'ємною умовою відновлення всеохоплюючого, справедливого та сталого миру для України;

надати всю необхідну правову, політичну, ресурсну та іншу підтримку Міжнародному кримінальному суду задля забезпечення ефективного розслідування та кримінального переслідування осіб, відповідальних за воєнні та інші злочини, вчинені російською федерацією в рамках збройної агресії проти України, зокрема в тимчасово окупованому Криму з 2014 року, включно зі сприянням видачі відповідних ордерів на арешт, беручи до уваги попередню кваліфікацію Офісу прокурора Міжнародного кримінального суду відповідних діянь в тимчасово окупованому Криму як воєнних злочинів та злочинів проти

людяності у 2020 році відповідно до Римського статуту Міжнародного кримінального суду, зокрема умисних вбивств, катувань, насильницьких зникнень, свавільного позбавлення свободи, примусового переміщення, незаконної депортації ув'язнених на територію держави-агресора, примушування до служби у збройних силах російської федерації, привласнення приватного майна та культурних цінностей, а також дискримінаційного переслідування за політичними мотивами;

надати всю необхідну правову, політичну, ресурсну та іншу підтримку процесу запуску та подальшого функціонування Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України з метою забезпечення притягнення до індивідуальної кримінальної відповідальності військово-політичного керівництва російської федерації за планування, підготовку, ініціювання та вчинення акту агресії проти України, включно з тимчасовою окупацією та незаконною спробою анексії частини території України, зокрема й Кримського півострова;

визнати необхідність розширення мандату Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, та майбутньої Міжнародної компенсаційної комісії для України, як перших двох елементів міжнародного компенсаційного механізму для України, з метою забезпечення відшкодування збитків, втрат або шкоди, завданих міжнародно-протиправними діями російської федерації не лише з 24 лютого 2022 року, а й починаючи з 19 лютого 2014 року, включно з такими, що завдані представникам кримськотатарського народу в тимчасово окупованому Криму, та вжити заходів для долучення до відповідного переговорного процесу з метою прийняття політико-правового рішення щодо розширення мандату зазначених елементів механізму і забезпечення ефективної реалізації права на відшкодування для всіх постраждалих;

посилювати підтримку України та тиск на російську федерацію як державу-агресора, використовуючи всі можливі військові, санкційні, політико-дипломатичні та економічні механізми, з метою припинення порушень російською федерацією загально визнаних принципів і норм міжнародного права, а також виконання вимог міжнародного співтовариства, зокрема деокупації та відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного кордону, включно з територіальним морем ;

підтримувати на постійній основі до моменту деокупації всієї території України, тимчасово окупованої російською федерацією, ухвалення щорічної резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй "Ситуація з правами людини на тимчасово окупованих територіях України, включаючи Автономну Республіку Крим та місто Севастополь", яка відображає реальний стан речей в умовах тимчасової окупації та слугує постійним нагадуванням про те, що дотримання міжнародного права прав людини та міжнародного

гуманітарного права системно унеможлиблюється незаконними діями російської федерації;

брати безпосередню участь у заходах у рамках Міжнародної Кримської платформи на урядовому та парламентському рівнях з метою сприяння відновленню державного суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного кордону включно з територіальним морем;

підтримати розвиток українських і кримськотатарських студій у провідних академічних та освітніх центрах за кордоном;

підтримати Україну на шляху до вступу в Європейський Союз, її інтеграцію до міжнародних безпекових форматів як стратегічно важливий елемент повоєнного відновлення тимчасово окупованої території України, забезпечення безпеки й стабільності в Чорноморському регіоні, стримування російської федерації та унеможливлення повторення її збройної агресії проти України в майбутньому.

